

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ

245812

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย
โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่

ปภาดา โฆษคุณวุฒิ

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2553

b 00250619

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย
โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่

ปภาดา โฆษคุณวุฒิ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
กันยายน 2553

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย
โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่

ปภาดา โฆษณวุฒิ

การค้นคว้าแบบอิสระนี้ได้รับการพิจารณาอนุมัติให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

.....ประธานกรรมการ

อาจารย์ ดร. ทรัพย์สิน

เศรษฐนุปผา

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ หุ่นคำ

.....กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทราภรณ์ หุ่นคำ

.....กรรมการ

นางภรภัทร

สิมะวงศ์

10 กันยายน 2553

© ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าแบบอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ภทราภรณ์ พุ่มปิ่นคำ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระที่กรุณาให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ ให้ข้อคิดเห็นและช่วยตรวจทานแก้ไขปัญหา ข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่ ในทุกขั้นตอนของการค้นคว้าแบบอิสระและให้กำลังใจแก่ผู้ศึกษาตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณ คณะอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ แนวคิดและถ่ายทอดประสบการณ์ต่างๆ ที่เป็น ประโยชน์ในระหว่างการศึกษา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาและความเอาใจใส่ของท่านเป็นอย่างยิ่ง ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระทุกท่านที่กรุณาให้ ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการค้นคว้าแบบอิสระให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ อธิบดีกรมสุขภาพจิต ที่ให้โอกาสและสนับสนุนทุนในการศึกษาต่อในระดับ บัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอขอบพระคุณ นายแพทย์สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลสวนปรุงที่ให้การสนับสนุนการศึกษา และอนุญาตให้เก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณ หัวหน้ากลุ่มการพยาบาล หัวหน้าตึกและทีมบุคลากรทุก ๆ ท่าน ที่ได้ให้กำลังใจ ให้การสนับสนุน และอำนวยความสะดวกด้วยดีมาตลอด รวมทั้งผู้ที่เป็นโรคจิตเภท ผู้ดูแลผู้ที่เป็น โรคจิตเภท และทีมบุคลากรทุกท่านที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ทำให้การ ค้นคว้าแบบอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณ แพทย์หญิงกิตติวรรณ เทียมแก้ว ผศ.ผกาพันธุ์ วุฒิลักษณ์และคุณพรทิพย์ ธรรมวงศ์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้กรุณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุง แก้ไขเครื่องมือที่ใช้ ในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา สามี และลูกทั้งสอง ที่ให้การสนับสนุน ให้ความห่วงใย ความเข้าใจ และเป็นกำลังใจอันสำคัญยิ่ง ของความสำเร็จในการศึกษาและการดำเนินการค้นคว้าแบบ อิสระในครั้งนี้ขอขอบคุณ พี่ๆ เพื่อนๆ และน้องๆ นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการพยาบาล สุขภาพจิตและจิตเวชทุกคนที่ให้การช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้ศึกษาด้วยดีเสมอมา

ปภาดา โฆษคุณวุฒิ

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ

การวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภท
ที่พยายามฆ่าตัวตาย โรงพยาบาลสวนปรุง
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน

นางปภาดา โฆษคุณวุฒิ

ปริญญา

พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวช)

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รองศาสตราจารย์ ดร.ภัทราภรณ์ ท่งปันคำ

บทคัดย่อ

245812

ผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตายเป็นปัญหาที่สำคัญทางสุขภาพจิตที่จะต้องให้ความสนใจและดำเนินการช่วยเหลือ การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเฉพาะเจาะจง 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 7 ราย 2) สมาชิกครอบครัวผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำนวน 7 ราย และ 3) บุคลากรทางสุขภาพ จำนวน 7 ราย รวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนพฤษภาคม 2553 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล 2) แบบประเมินอาการทางจิต และ 3) แนวการสัมภาษณ์รายบุคคล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

1) ผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตายมีการดูแลตนเองไม่ถูกต้อง ไม่มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับโรคจิตเภทและแผนแผนของการรักษาโดยเฉพาะเรื่องการใช้ยาไม่สามารถสังเกตอาการของตนเองก่อนมีอาการกำเริบซ้ำ ไม่มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการกับอาการของโรคจิตเภทของตนเองและมองว่าตนเองไม่มีความสามารถและไม่มีคุณค่า

2) สมาชิกครอบครัวผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตายขาดความรู้เรื่องโรคจิตเภท แผนการรักษา การดูแล และการสังเกตอาการเปลี่ยนแปลง สัมพันธภาพและพฤติกรรมการสื่อสาร

ในครอบครัวไม่เหมาะสม ให้การช่วยเหลือผู้ป่วยไม่ถูกต้อง มีทัศนคติไม่ดีต่อผู้ป่วยโรคจิตเภทและไม่สามารถดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องเพราะการรักษาใช้เวลานาน

3) บุคลากรทางสุขภาพ มีความรู้และทักษะในการดูแล แต่ไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดของแนวปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยที่มีพฤติกรรมการฆ่าตัวตายได้อย่างครบถ้วนและไม่ติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องหลังจากจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล

4) แนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตายได้แก่ การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการให้การดูแลเมื่อผู้ป่วยจำหน่ายออกจากโรงพยาบาล โดยให้ความรู้แก่ผู้ป่วยเกี่ยวกับการดูแลตนเองและให้ความรู้แก่สมาชิกครอบครัวเกี่ยวกับการดูแลผู้ป่วย ส่วนบุคลากรทางสุขภาพควรพัฒนาระบบการส่งต่อ ติดตามและประสานงานในเครือข่ายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษาครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาการดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตายต่อไป

Independent Study Title	Situational Analysis of Caring for Patients with Schizophrenia who Attempted Suicide at Suanprung Psychiatric Hospital, Chiang Mai Province
Author	Mrs. Paphada Khosakhunnawut
Degree	Master of Nursing Science (Mental Health and Psychiatric Nursing)
Independent Study Advisor	Associate Professor Dr. Patraporn Tungpunkom

ABSTRACT

245812

Attempted suicide in schizophrenic patients is an important mental problem which needs attention and intervention. The purpose of this study was to analyze the situation of caring for schizophrenic patients who attempted suicide at Suanprung Psychiatric hospital, Chiang Mai. Purposive sampling method was used to recruit three groups of sample: 1) seven schizophrenic patients who attempted suicide, 2) seven family members of those patients, and 3) seven healthcare personnel. Data collection was undertaken during January to May, 2010. Research instruments included 1) The Demographic Data Form, 2) Psychiatric Assessment Form, and 3) Individual Interviewing Guidelines. Data were analyzed by descriptive statistics and content analysis.

The results of the study revealed as follows.

1) The schizophrenic patients who attempted suicide had incorrect self care and lacked knowledge and understanding about schizophrenia and treatment regimen, particularly medication treatment. They also could not observe their symptoms prior to relapse and did not have knowledge on management of their schizophrenic symptoms. They had senses of incapability and worthlessness.

2) The family members of schizophrenic patients who attempted suicide lacked knowledge about schizophrenia and treatment regimen, patient care and how to observe the changing symptoms of the patients. The relationship and communication behaviors in the family were not appropriate. They helped the patients incorrectly and had poor attitude toward schizophrenic patients. They could not give continuing care to the patients because of long term treatment.

3) The healthcare personnel had knowledge and skills in patient care but could not completely practice following the practice guidelines for caring of patients with suicide behavior and lacked continuing follow up after discharging the patients from the hospital.

4) Guidelines for improving the care of schizophrenic patients who attempted suicide included raising awareness of the importance of patient care after discharging patients from the hospital by providing knowledge to patients regarding self care and providing knowledge to the family members on patient care. Healthcare personnel should develop a system for referral, follow up and coordination among the networks or related organizations.

The results of this study provide preliminary information for improving the care of schizophrenic patients who attempted suicide.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญ	๗
สารบัญตาราง	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	5
คำถามการศึกษา	5
ขอบเขตการศึกษา	6
นิยามศัพท์	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
โรคจิตเภท	9
แนวคิดเกี่ยวกับผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย	18
การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย	24
แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์	29
สถานการณ์การดูแลผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย	
โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่	34
กรอบแนวคิดในการศึกษา	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษา	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	43
การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	44
การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง	45

ณ

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการอภิปรายผล	
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	48
การอภิปรายผล	67
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	74
ข้อเสนอแนะในการนำเสนอผลการศึกษาไปใช้	76
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	77
เอกสารอ้างอิง	78
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เอกสารรับรองโครงการวิจัย	88
ภาคผนวก ข เอกสารพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง	89
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	99
ภาคผนวก ง รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	108
ประวัติผู้เขียน	109

ญ

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนและความถี่ของข้อมูลกลุ่มผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ ศาสนา	49
2	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตาม อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความพึงพอใจกับครอบครัว บุคคลที่อาศัยอยู่ด้วย	50
3	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตาม จำนวนสมาชิกในครอบครัว สมาชิกในครอบครัวที่ให้การดูแล ระยะเวลาที่เจ็บป่วย จำนวนครั้งที่มารับบริการในโรงพยาบาล	51
4	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตามจำนวนครั้งที่พยายามฆ่าตัวตาย วิธีการที่ใช้ฆ่าตัวตาย ครั้งที่ 1 วิธีการที่ใช้ฆ่าตัวตาย ครั้งที่ 2 และวิธีการที่ใช้ฆ่าตัวตายครั้งที่ 3	52
5	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตามสาเหตุของการพยายามฆ่าตัวตาย	53
6	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพสมรส ศาสนา ระดับการศึกษา	54
7	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตาม อาชีพ รายได้ต่อเดือน ลักษณะเศรษฐกิจ	55
8	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกครอบครัวผู้ป่วยโรคจิตเภทที่พยายามฆ่าตัวตาย จำแนกตาม ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย ระยะเวลาในการดูแลผู้ป่วย	56
9	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางสุขภาพ จำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง	57
10	จำนวนและความถี่ของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างบุคลากรทางสุขภาพ จำแนกตามระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน ประสบการณ์ในการดูแลผู้ป่วยจิตเวช	58